

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

51. Qui intelligantur sub nomine domesticorum, ut possint in Oratorio privto audire Missam tempore interdicti vigore Bullæ Cruciatæ? Et an si quis stet extra domum Domini, si ejus expensis alitur, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

quia non video illam in Hispania practicam, & Hispani semper hanc facultatem petunt à Pontifice, vel à Nuntio, cui aliquando Pontifex non concedit, vel à García, Et idem García in Sum. Theol. mor. tract. 3. diff. 1. Et idem García in Sum. Theol. mor. tract. 3. diff. 1. sic ait: [Finalmente aora nouissimo en este Enebro de 1644. me ha referido el Reuerendissimo P. Juan Velez, Predicador de su Magestad, y Obispo electo de Guadalajara de las Indias, que le dio el Señor Nuntio el Cardenal Pancirolo en Madrid, que tenia vn Breue de su Santidad, en que le prohibia dar licencia para dezir Missa en Oratorios privados en casas de los seculares; assi oy ya esta certada la puerta à esto de tal suerte, que solo el Papa puede.] Non est igitur admittenda dicta potestas in Commissario cruciata. Et ita nostram sententiam tenent etiam Quintanaduénas in Theolog. mor. tom. 1. tr. 7. ff. 33. n. 7. negans hanc facultatem Commissario post hanc Pauli V.

RESOL. L.

An designatio Oratorij priuati virtute Bullae Cruciatæ tempore interdicti possit fieri à quocumque Ordinario?

Et an hoc non procedat in designatione Oratorij priuati quod vitis Nobilibus à Pontifice conceditur, sed talis designatio fieri debet ab Ordinario loci? Ex p. 9. tr. 1. Ref. 16.

§. 1. Nominatim contra me negatiuam sententiam tenet doctus, & indissolubili amicitiae vinculo mihi coniunctus P. Franciscus Bardi in Bull. Cruc. part. 2. tract. 2. cap. 2. sect. 2. num. 6. Probat hanc sententiam primo, ex cap. His ergo, dict. 1. de consecr. vbi statuitur, non esse licitum celebrare extra Ecclesiam consecratam, nisi in illis locis in quibus Episcopus proprius iussit: Episcopus autem proprius est Diocesis, sine cuius licentia inutilis erit quacumque alia alterius Diocesis: & ferè idem dicitur in c. Clericorum eodem tit. & cap. Quidam. 18. q. 2. sic dicitur Placuit, ut nemo in ecclesia, aut edificare, aut construere Monasteria, aut Prætorij domum sine conscientia ipsius ciuitatis Episcopi, id est, sine eius consensu. Rursum hoc ipsum docet Panormitanus in Rubric. de consecr. Eccles. n. 1. inquit: [in Oratorijs priuatis non celebratur sine licentia sui Episcopi.] Et hoc etiam significauit Ancharanus in cap. Anchar. num. 2. de prin. in. 6. dum dicitur: Pontifex concedit per hanc Bullam Sacrificium offerri posse tempore interdicti in Oratorio, quod debet visitari, & designari ab Ordinario: necesse est, vt intelligatur de Ordinario illo, sine cuius licentia, vt statuitur in Canonibus, Missa extra Ecclesiam celebrari non potest, & hoc etiam modo conditio ista est interpretanda, dum in Breuibus pro personis particularibus conceditur facultas erigendi Oratorium in domo priuata, & praxis hoc ipsum ostendit: nam solus Ordinarius proprius pro executione Breuis Apostolici visitat, & designat locum. Præterea hanc sententiam docet Suarez in 3. part. S. Thome, tom. 3. disp. 81. sect. 3. post vlt. Scundum obseruandum: vbi tradit vniuersalem doctrinam dicens, ad vnumquemque Episcopum spectare in propria Diocesi designare loca, in quibus vel Sacrificium offerre, vel Sacramenta ministrare liceat. Quam doctrinam etiam ponit Persicus de offic. Valquez in 3. part. 3. disp. 233. n. 2. ex Angelo, Fagundez de precepto Eccles. lib. 3. cap. 13. n. 7. in fine & alij. Ratio pro hac conclusione iam tacta est: nam, cum visitatio, & designatio ista, sit actus iurisdictionis, & pertinet ad forum externum iudiciale, nequit ab

Episcopo in non subditos, sed in proprios subditos exerceri.

2. Verum, licet hæc opinio sit probabilis, sententiam affirmatiuam, quam docui, non minus esse probabilem existimo, & præter Trullench, & Ludouicum à Cruz, illam nouissimè tenet ex Societate Pater Quintanaduénas in Theol. mor. tom. 1. tract. 7. sing. 22. num. 1. in fine, & doctus Pater Hieronymus Garcia in Summa Theol. mor. tract. 3. diff. 8. dub. 2. punct. 3. numero 24. vbi sic ait: [Quanto a lo primero, aduerto, que esto priuilegio de la Bula concede poder oyr Missa, y hazerla dezir en Oratorios priuados à prouados por el Ordinario; que para esta prououacion no es necesario, que el Obispo Diocesano lo apruebe, sino que basta la prououacion de qualquier Obispo, por que si para elegir Confessor, basta en opinion prouable, que lo este por qualquier Ordinario; à fortiori lo sera, que el Oratorio lo este por qualquier.] Ita ille, cui etiam adde ex Societate Castrum Palaum tom. 4. tract. 25. disp. vn. punct. 6. num. 3. Vnde pro me, contra amicissimum Patrem Bardi, stant vsque adhuc quinque Doctores.

3. Verum, cum in foro externo Episcopus loci possit diffidia excitare, melius esset ab illo designationem, & approbationem Oratorij exposcere. Nota tamen, quod licet, vt dixi, nostra sententia sit probabilis, tamen non procedit in designatione Oratorij priuati, quod vitis nobilibus à Pontifice conceditur: nam in concessione, & Breui Pontificio apponitur, vt talis designatio efficiatur ab Ordinario loci: & ita me citato tenet doctus, & amicissimus Pater Pellizzarius in Manual. Reg. tom. 2. tract. 8. cap. 2. sect. 2. num. 142.

RESOL. LI.

Qui intelligantur sub nomine domesticorum, vt possint in Oratorio priuato audire Missam tempore interdicti vigore Bullae Cruciatæ?

Et an si quis stet extra domum Domini, si eius expensis alitur, possit gaudere dicto priuilegio Bullae Cruciatæ?

Et an Dominus possit, audito Sacro, alteri interesse in gratiam famulorum, qui aberant?

Et notatur, quod Sacerdos priuilegiatus tempore interdicti, virtute Cruciatæ, potest eligere laicum vt inferuiat Sacro, si non inueniat Ministrum habentem priuilegium assistendi Diuinis tempore interdicti; non autem hoc facere poterit, si Ministrum priuilegiatum reperiat. Ex p. 9. tr. 1. Ref. 27.

§. 1. Ad hoc dubium sic respondet Pater Bardi in Bull. Cruc. part. 2. tract. 2. cap. 3. sect. 1. n. 5. [Domestici nuncupantur familiares ipsi, si in eadem domo cum domino habitant: & ita appellantur, quasi domui astantes. Ad rationem verò domestici non sufficit sola habitatio, veluti materialis in eadem domo; sed vterius requiritur, vt ipsi habitantes alterutra subiectione ex enumeratis sint affecti, nempe, vel subiectione seruitutis, vel subiectione patriæ potestatis: quod expressè docet Felinus cap. In litteris, de restib. num. 1. & Baldus. Archidiaconus, Ioannes Andreas, quos laudat & sequitur Sanchez in opusc. lib. 7. cap. 1. dub. 20. num. 22. ideoque optimè concludit Felinus ex sua, & aliorum sententia, per rationem domesticitatis simpliciter acceptam importari quandam subiectionem: ex qua etiam infert, non omnes cohabitantes in eadem domo appellari domesticos; & hoc quia possunt omni subiectione carere ad dominum totius familiæ.]

Sup. hoc de ge doct. Ref. & §. not. præterita:

Sup. hoc de sup. lege doct. §. 1. & 2. Ref. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

2. Sed ego puto, quod etiam si aliquis stet extra domum domini, si eius expensis alatur, quod potest dici domesticus, & gaudere privilegio bullae. Et ita hanc sententiam tenet Cāstrus Palaus tom. 4. tract. 25. di p. vn. punct. 6. n. 6. vbi sic ait: Quarto, conceditur in supradicto privilegio, vt non solum ipsi: sed etiam eius familiares, & domestici, & consanguinei possint Missas audire, & diuinis interesse. Bulla tamen Hispana mentionem solum fecit familiarium, & consanguineorum, non domesticorum. Ex quo aliqui inferunt, verbum *domestici*, potius restringere, quam ampliare, vt supponat solum pro familiaribus, qui domi commorantur, vt colligitur ex Nauarro, cap. 27. n. 181. Sed immerito hæc fit restrictio, cum extra domum Domini habitent plures, qui sumptibus domini aluntur, quique verè familiares sunt, imò & domestici dici possunt, quia ad ipsam domum pertinent.]

Sup. hoc in Ref. seq. §. 2. ad med. & inf. in Ref. §. 4. in primis quinque eius lin.

3. Sed, si quæras hic obiter, an dominus possit auditore Sacro, alteri interesse in gratiam famulorum, qui aberant, non caret difficultate propter Gloss. in c. licet qua id negat. Sed Auila de censur. p. 5. disp. 4. sect. 2. dub. 7. §. Notandum, probabiliter reputat fieri posse: quia non astringitur dominus vnico Sacro assistere, sed pluribus adesse potest. Vide Palaum vbi supra num. 7.

Sup. hoc quauis absque Cruciatâ in to. 5. tr. 4. Ref. 6. & signanter in to. 3. tr. 6. ex Ref. 65. lege doctrin. §. Ex dictis & §. Et tandem.

4. Nota tamen hic incidenter, quod Sacerdos priuilegiatus tempore interdicti, vigore Cruciatâ potest eligere laicum, vt inferuiat Sacro, si Sacerdos non inueniat ministrum habentem priuilegium assistendi diuinis tempore interdicti, non autem fieri posse, si ministrum priuilegiatum reperiat: & ita sentiunt Auila de censur. par. 5. disp. 4. sect. 2. dub. 7. Portel in dubiis Reg. verb. Interdictum, n. 29. & alij.

5. Sed hæc opinio mihi non placet: nam vt optime docet Suarez de legibus, lib. 8. c. 11. num. 7. posse inuenire ministrum priuilegiatum, esse quid accidentale, & ab eo non dependere vtilitatem huius priuilegij, quod per se efficac esse debet, & efficaciam transfundere in socium priuilegiati: additque hanc non esse extensionem, sed iuridicam, & rigorosam interpretationem priuilegij, quia concedens priuilegium, intelligitur concedere ea omnia, quæ ad vsum illius sunt accessoria, & à voluntate ipsius concedentis dependent, vt colligitur ex cap. Præterea, de Off. lud. deleg. & ex Gloss. ibi: concesso enim principali, conceditur & accessorium, vt ead. Gloss. notat vers. Ex eo quod, hoc ipsum tenentur asserere Authores illi, qui hanc doctrinam admittunt, etiam in casu, quo accessorium non est simpliciter necessarium, sed solum decens: & ita affirmant de illo, qui habet priuilegium recitandi Matutinum diei sequentis paulo post meridiem, & vt adiungetur in recitatione, assumit socium, in quo est eadem obligatio recitandi Horas canonicas; & tamen recitare Officium cum socio, non est simpliciter necessarium; sed solum est decens, & conforme Choro Ecclesiastico igitur à fortiori hoc est concedendum in casu nostro, in quo minister ad inferuendum Sacro est omnino necessarius.

RESOL. LII.

An tempore interdicti, vt quis possit celebrare domi in Oratorio priuato virtute Cruciatâ, sit omnino necessaria licentia Episcopi?

Et in dicto casu, quomodo intelligendum sit priuilegium cum consanguineis, familiaribus, &c. ad audiendam Missam in supradicto Oratorio?

Et an sit necessarium, vt semper sit presens Dominus, vt possit celebrari Missa in dicto Oratorio pro con-

sanguineis, familiaribus, &c. non presente Domino. Ex p. 5. tr. 10. Ref. 77. alius 76.

§. 1. **R**espondeo tale Oratorium debere approbari ab Ordinario non desinam tamen hic adnotare quod conditio ista, quam requirit Bulla, vt scilicet Oratorium approbetur ab Ordinario, probabiliter censent nonnulli, quod satis intelligitur de Ordinario illius vel alterius Diocesis, nam si ad eligendum Confessarium pro reseruatâ tenent nonnulli sufficere approbationem à quolibet Ordinario, vt ex dictis cap. 2. abundè constat, etiam sufficere similis approbatio Oratorij ad celebrandum in eo. Quod si contingat locum esse decentem & idoneum ad arbitrium boni viri, & Ordinarius nolit illum approbare, nec facultatem præbere ad celebrandum in illo, potest certe compelli ad concedendam facultatem, quia non potest de fructu dare & priuare subditum priuilegio à Pontifice sibi concesso de habendo domi Oratorium; priuaret autem non concedendo licentiam. Imò qui vellet huiusmodi lites vitare, probabile satis videtur, quod licite possit tunc vt prædicto Oratorio, & in eo celebrare per se, vel per alium absque facultate Ordinarij, quia supposita decentia & idoneitate loci ad arbitrium prudentis viri, certè licentia iusta petita, & iniuste tum ab Ordinario negata, ipso iure intelligitur concessa à Papa. Hæc omnia docet Ludou. de la Cruz in Bulla Cruc. disp. 1. c. 5. dub. 1. n. 4. & 5. cuius doctrina est valde notanda: nam potest etiam deferui in casibus quotidianis, quando Papa concedit aliquibus licentiam habendi Oratorium in domo pro celebratione Missæ.

2. Notandum est etiam hic quod consanguineorum nomine de quibus loquitur Bulla, intelliguntur, qui sunt verè & propriè consanguinei vsque ad quartum gradum, tam si linea recta ascendentiũ & descendentiũ, quam collateralium, seu transfusaliũ eo modo, quo diximus supra hoc §. dub. 2. d. 2. nam Bulla generaliter loquitur, & sub nomine consanguineorum intelligitur vxor, & è contra vt dictum est loco citato. Igitur habens Bullam potest tempore interdicti localis generalis conuocare famulos, & famulas, qui ipsam comitari solent, & adducere ad Ecclesiam, vt secum Missam audiant, & pater, aut mater, aut alius suus consanguineus vsque ad quartum gradum, & domesticos, vt secum in Oratorio etiam tempore interdicti Missæ intersint. Et ita docet Trullench in Bulla Cruc. lib. 1. §. 3. dub. 5. n. 3. qui n. 4. optimè aduertit posse dominum, aut consanguineum in Ecclesia assistere alij Missæ; vel in Oratorio aliam Missam celebrare facere simul cum reliquis familiaribus, vel consanguineis, & contra Auilam de cens. p. 5. disp. 1. sect. 2. dub. 7. §. 6. qui oppositum iudicat satis probabile, nam Bulla non limitat ad vnã Missam, & sic Henriquez lib. 7. c. 11. §. 4. ait in Oratorio etiam tempore interdicti Missa ratione Bullæ celebrari posse. Sed an dicto tempore interdicti familiares consanguinei, &c. debeant assistere simul cum domino habente Bullam in Oratorio, quando dicitur coram ipso Missa. Afirmatiuè respondet Henric. lib. 7. cap. 13. Rodriguez in Bulla §. 5. n. 5. & Trullench. Quare ait ille si dominus habeat multos familiares & consanguineos, & cum multis audiuit Missam, nequeunt reliqui familiares, vel cognati absente domino, vel consanguineo habente Bullam, aliam Missam audire. Sed hanc opinionem multi etiam probabiliter non admittunt. Et ided Ludouicus de la Cruz in Bulla Cruc. disp. 1. c. 5. dub. 3. n. 5. sic ait. Id autem quod notat Rodriq. nimirum Missam celebrari non posse coram familiaribus, aut consanguineis, nisi ipso domino presente, non placet quibuldam iuribus, quia Bulla concedit posse celebrari in sua & familiarium, & domesticorum, necnon consanguineorum